

# Lärarhandledning för Aktiedystens tvärvetenskapliga undervisningsförlopp i årskurs 7-10, samhällskunskap, matematik och svenska.

Av Martin Exner, lärare, magister i pedagogik och undervisningskonsulent

## Innehåll

Syfte – Ekonomisk bildning och mångfald.....	2
Förloppets struktur: Före, under och efter Aktiedysten.....	3
Steg, ämnen, didaktik och förutsättningar .....	4
Gemensamma mål .....	5

*Kära lärare*

*Välkommen till Aktiedystens undervisningsförlopp för grundskolan. Här får du och din klass insikt i ekonomi, samhällsförhållanden och hållbarhet. Förloppet tar er på en scenariobaserad resa som i realtid simulerar rörelserna på aktiemarknaden.*

*Eleverna ska föreställa sig att de representerar ett investeringsbolag som ofta måste fatta dilemmapräglade beslut om etiska investeringar, riskprofil, teknisk analys och andra väsentliga faktorer när de köper och säljer aktier i sin egen fiktiva aktieportfölj på Aktiedysten.*

*Vi har planerat undervisningsaktiviteter motsvarande 10 lektioner á 45 minuter. Men förloppet varar totalt sett längre tid eftersom eleverna ska hålla koll på aktiemarknaden och ompröva sina investeringar i förhållande till den strategi de lagt upp.*

*Utgångspunkten är elevernas affärsplan som fungerar som deras loggbok. Vi har designat den som en "smart" affärspresentation som de själva kan redigera. Med den kan klassen följa progressionen. Elevernas egna undersökningar och reflektioner stöds av verktygen på Aktiedystens undervisningssidor, så att de får hjälp att fylla i sidorna som om de vore ett investeringsbolag som skulle rapportera till en styrelse.*

*Lycka till!*

*Juli 2023 Martin Exner, IT-didaktisk konsult*

# Syfte – Ekonomisk bildning och mångfald

Undervisningsförloppet har flera syften.

- 1** Ett av dem är att ge eleverna insikt i ekonomiska förhållanden, så att de är bättre rustade när de en dag ska fatta ekonomiska beslut som potentiellt har konsekvenser för resten av deras liv. Att ha en grundläggande förståelse för privatekonomi och investeringar ger bättre förutsättningar för unga, som idag i allt högre grad möts av bettingtjänster och komplexa "för bra för att vara sant"-erbjudanden samt lockande, men också tvivelaktiga, kryptoprojekt.
- 2** Ett annat syfte är att ge eleverna medvetenhet om hållbara investeringar. Denna aspekt blir allt viktigare på aktiemarknaden, men när unga i framtiden, och för den delen även nu, ska vara kritiska och medvetna konsumenter, behöver de också ha verktyg som kan stödja dem i detta. Därför är detta förlopp också en hjälpande hand till alla elever som förgäves söker efter oberoende vägledningar och verktyg som kan stärka deras insikt i stora företags aktiviteter och på så sätt bidra till att ställa dem till (grönt och socialt) ansvar.
- 3** Ett tredje syfte är att ge eleverna en plattform där de kan prova sig fram, misslyckas och försöka igen utan att det har konsekvenser för deras ekonomiska situation. Aktiedystens plattform utgår från de verkliga och aktuella aktiekurserna och därför kan det för eleven stärka känslan av att faktiskt agera i verkligheten.
- 4** Ett fjärde syfte är att ge de elever som annars historiskt har avstått från att investera ett försprång, så att avståndet inte blir så stort och skrämmande om möjligheten uppstår igen. Aktiemarknaderna efterfrågar högre mångfald bland sina investerare. Helt enkelt är kvinnliga investerare generellt underrepresenterade och företagens ägarkretsar speglar inte befolkningens etniska och sociodemografiska sammansättning. Genom att bredda tillgången till investeringar främjar vi genom bredare representation i företagens ägarkretsar våra demokratiska traditioner.

# Förloppets struktur: Före, under och efter Aktiedysten

Förloppets struktur är tredelad. Det finns en före, under och efter att klassen spelar Aktiedysten. Detaljerna framgår av lektionsplanen.

**Före:** Får eleverna insikt i vad en aktie är. De ska också hitta namn, logotyp m.m. till sitt investeringsbolag och fylla i de första sidorna i sin "affärsplan". Dessutom ska de genom en sorts personlighetstest skapa sin riskprofil och slutligen fastställa en hållbarhetskurs för sina investeringar med sitt etiska kompass.

**Under:** Ska eleverna sköta sin portfölj i Aktiedysten och börja investera. Under tiden ska de lära sig om fundamental analys och teknisk analys av en aktie.

**Efter:** Utvärderar klassen på två sätt. Kvantitativt sker det genom en investeringsrapport. I den bedömer eleverna hur deras investeringar har gått och om de har uppfyllt strategin och kriterierna de satte upp i början. Kvalitativt utvärderar eleverna i sin ledningsberättelse. Här beskriver de hur själva förloppet har varit och vad de har lärt sig.

Genom hela förloppet kan du som lärare stödja dig till en lektionshandledning, som du naturligtvis också kan improvisera utifrån. Läs igenom den innan ni börjar, så att du eventuellt kan redigera den med dina egna frågor, aktiviteter och innehåll, om det passar bättre för din klass.

# Steg, ämnen, didaktik och förutsättningar

Förloppet är utformat för årskurs 7-10, främst i samhällskunskap, men med utmärkta möjligheter för tvärvetenskapligt samarbete med matematik och svenska.

Förloppet främjar elevernas förmåga att samarbeta och fördjupa sig i grupper, eftersom det bygger på övergripande principer från projektbaserat lärande och scenariedidaktik.

Kick off är "mötet" med HHX-läraren Balalli, som i en videokurs på fem korta moduler guidar eleverna genom aktievärldens grundbegrepp, innan de ska utforma sitt "investeringsbolag".

Som utgångspunkt ställer eleverna själva sin egen utmaning. Det kan till exempel vara att de vill skapa det grönaste investeringsbolaget världen hittills har sett. Under tiden fattar de gemensamma beslut om strategi och investeringar, som de kontinuerligt reviderar. Till slut utvärderar gruppen sig själva på långt fler parametrar än den ekonomiska bottenlinjen, som deras profil lämnar efter sig. Det scenariedidaktiska elementet kommer till uttryck när förloppet drar verkligheten in i klassrummet. Elevernas investeringsbolag måste fatta beslut baserade på aktiers verkliga värde.

Därmed intar eleverna rollen som börsmäklare under en period och måste agera och tänka utifrån den verkligheten.

Produkten är till stor del gruppens affärsplan, som de fyller i som en sorts loggbok över förloppets delprocesser. I själva spelet, Aktiedysten, kan de se vilken portfölj som klarar sig bäst ekonomiskt. Men i undervisningsförloppet bedöms de på mer än det. Precis som att företag i verkligheten arbetar med den tredubbla bottenlinjen: Ekonomiskt, socialt och miljömässigt resultat.

De flesta aktiviteter är gruppdrivna. I lärarrollen kommer du behöva facilitera tempot och hålla takten när ni ska vidare till ett nytt ämne. Men även vägleda och stödja eleverna i deras grupparbete, inte minst med tanke på att Aktiedysten innebär en slags tävling mellan grupperna. Den sunda tävlingsandan måste hanteras, så att fokus ligger mer på lärandet än på vem som vinner. Populärt sagt handlar det inte om vem som vinner, utan varför de vinner. Observera att du inte behöver särskild kunskap om aktier - det får du tillsammans med eleverna genom förloppet.

Du har som lärare kontroll över förloppet via en lärar-PowerPoint som styr progressionen, resurserna och aktiviteterna, från länkar till videor och quizzer till reflektionsfrågor i grupper och plenum. PowerPointen kan du använda som du vill. Du kan visa den för eleverna eller hålla den för dig själv. Du kan följa den slaviskt eller skapa din egen väg genom förloppet. Den är enbart tänkt som en hjälpande hand och för att skapa överblick.

# Gemensamma mål

Förloppet är utformat för årskurs 7-10, främst i samhällskunskap, men med relevans för Fælles mål efter 9. klass för ämnena matematik och svenska. De mest relevanta målen är:

## Fælles mål efter 9. klasse för ämnet matematik:

- Eleven kan bedöma matematiska modeller.
- Eleven har kunskap om kriterier för bedömning av matematiska modeller.
- Eleven kan skilja mellan enskilda fall och generaliseringar.
- Eleven kan kommunicera muntligt och skriftligt om matematik på olika nivåer av facklig precision.
- Eleven kan utföra beräkningar avseende procentuell tillväxt, inklusive ränteökning.
- Eleven kan kritiskt bedöma statistiska undersökningar och presentationer av data.

## Fælles mål efter 9. klasse för ämnet samhällskunskap:

- Eleven kan bedöma matematiska modeller.
- Eleven har kunskap om kriterier för bedömning av matematiska modeller.
- Eleven kan skilja mellan enskilda fall och generaliseringar.
- Eleven kan kommunicera muntligt och skriftligt om matematik på olika nivåer av facklig precision.
- Eleven kan utföra beräkningar avseende procentuell tillväxt, inklusive ränteökning.
- Eleven kan kritiskt bedöma statistiska undersökningar och presentationer av data.

## Fælles mål efter 9. klasse för ämnet svenska:

- Eleven kan bedöma matematiska modeller.
- Eleven har kunskap om kriterier för bedömning av matematiska modeller.
- Eleven kan skilja mellan enskilda fall och generaliseringar.
- Eleven kan kommunicera muntligt och skriftligt om matematik på olika nivåer av facklig precision.
- Eleven kan utföra beräkningar avseende procentuell tillväxt, inklusive ränteökning.
- Eleven kan kritiskt bedöma statistiska undersökningar och presentationer av data.

Dessa mål är integrerade i förloppet och stöder elevernas kunskapsutveckling och kompetens inom respektive ämne samt deras tvärvetenskapliga förmågor.